

Βρυξέλλες, 13 Ιουνίου 2019
(OR. en)

10265/19

ENER 330
RELEX 615

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Συμβούλιο

αριθ. προηγ. εγγρ.: 9855/1/19 REV 1

Θέμα: Εξωτερικές σχέσεις στον τομέα της ενέργειας
- Παρουσίαση από την Επιτροπή
- Ανταλλαγή απόψεων

Επισυνάπτεται για τις αντιπροσωπίες στο παράρτημα το σημείωμα της Προεδρίας σχετικά με τις εξωτερικές σχέσεις στον τομέα της ενέργειας.

Στο Συμβούλιο Ενέργειας της 25ης Ιουνίου, η Προεδρία σκοπεύει να προβεί σε ανταλλαγή απόψεων, μαζί με παρουσίαση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σχετικά με τις πρόσφατες εξελίξεις στις **εξωτερικές σχέσεις στον τομέα της ενέργειας**, με έμφαση σε περιορισμένο αριθμό βασικών φακέλων.

Η Προεδρία θεωρεί εξαιρετικά σημαντική τη συνεχιζόμενη εστίαση στους κύριους εταίρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και συγκεκριμένα την Αφρική, τις ΗΠΑ, την Κίνα και την Ανατολική Μεσόγειο. Επιπλέον, η συνεχής δέσμευση στο πλαίσιο της Ενεργειακής Κοινότητας και ο εκσυγχρονισμός της Συνθήκης για την Ενεργειακή Κοινότητα¹, καθώς και η αξιολόγηση της λειτουργίας και ο εκσυγχρονισμός της Συνθήκης για το Χάρτη Ενέργειας² έχουν καίρια σημασία.

Η Προεδρία υπενθυμίζει ότι η Επιτροπή έχει εισαγάγει πολιτικές μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας στους ενεργειακούς διαλόγους της με τρίτες χώρες και περιφερειακούς και διεθνείς οργανισμούς με σκοπό την υιοθέτηση σε παγκόσμιο επίπεδο των αρχών στις οποίες βασίζονται οι πολιτικές και η νομοθεσία της ΕΕ, ώστε να δώσει ώθηση στη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας. Επίσης, έχει δοθεί προτεραιότητα στις συζητήσεις σχετικά με τη σημασία του μακροπρόθεσμου σχεδιασμού και την ανάπτυξη στρατηγικών μείωσης των αερίων του θερμοκηπίου έως τα μέσα του αιώνα για την επίτευξη των στόχων της μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας. Η Επιτροπή έχει επίσης θέσει συστηματικά το ζήτημα περί ευρύτερης χρήσης του ευρώ στις ενεργειακές συναλλαγές με τους βασικούς ενεργειακούς εταίρους, κατά περίπτωση (αυτό το θέμα θα συζητηθεί κατά τη διάρκεια του γεύματος).

¹ Οι κύριοι στόχοι της Ενεργειακής Κοινότητας είναι να δημιουργήσει ένα σταθερό κανονιστικό πλαίσιο και πλαίσιο αγοράς που θα επιτρέψει στα συμβαλλόμενα μέρη να προσελκύσουν επενδύσεις, καθώς και να επιδώξει ένα ενιαίο κανονιστικό χώρο για το εμπόριο φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας μεταξύ της ΕΕ και των συμβαλλομένων μερών της Ενεργειακής Κοινότητας. Σε εξέλιξη βρίσκεται διαδικασία μεταρρύθμισης για την επικαιροποίηση της Συνθήκης για την Ενεργειακή Κοινότητα. Το 2016 και το 2018 το Συμβούλιο ενέκρινε τρεις διαπραγματευτικές εντολές για τροποποιήσεις στη Συνθήκη για την Ενεργειακή Κοινότητα, και η ΕΕ προσεγγίζει τις αλλαγές στη Συνθήκη ως ενιαία δέσμη. Άλλες προκλήσεις στο εγγύς μέλλον θα είναι η ενίσχυση των πολιτικών για την ενεργειακή απόδοση, τις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας και τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου μέσω της θέσπισης νέων στόχων για το 2030 και ενός πλαισίου διακυβέρνησης.

² *Εκσυγχρονισμός*: Οι διατάξεις για την προστασία των επενδύσεων της Συνθήκης για τον Χάρτη Ενέργειας (ΣΧΕ), που θεσπίστηκαν την δεκαετία του 1990, πρέπει να ευθυγραμμιστούν με τα νέα πρότυπα που καθιέρωσε η αναθεωρημένη προσέγγιση της ΕΕ για την πολιτική επενδύσεων. Η εκσυγχρονισμένη Συνθήκη για τον Χάρτη Ενέργειας αναμένεται να βοηθήσει στην αύξηση των επενδύσεων στον ενεργειακό τομέα, μέσω της δημιουργίας ενός συνεκτικού και επικαιροποιημένου, νομικά δεσμευτικού πλαισίου που παρέχει ασφάλεια δικαίου και εξασφαλίζει υψηλό επίπεδο προστασίας των επενδύσεων. Η κύρια πρόκληση είναι να ευθυγραμμιστούν οι διατάξεις για την προστασία των επενδύσεων της ΣΧΕ με τα σύγχρονα πρότυπα προστασίας των επενδύσεων και να διευκολυνθεί η μετάβαση σε ένα αυξανόμενο ψηφιακό ενεργειακό σύστημα χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, με επίκεντρο τον καταναλωτή. Προκειμένου να συμμετάσχει στις διαπραγματεύσεις εξ ονόματος της ΕΕ και των κρατών μελών της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε πρόταση για εντολή του Συμβουλίου τον Μάιο του 2019.

Αξιολόγηση: Ταυτόχρονα διενεργείται το 2019 αξιολόγηση των λειτουργιών και των πολιτικών της ΣΧΕ, μαζί με την ενδιάμεση αξιολόγηση της απόδοσης του Γενικού Γραμματέα. Η ΕΕ, η Ιαπωνία και το Καζακστάν ορίστηκαν συντονιστές της αξιολόγησης.

Η Προεδρία προτείνει τα ακόλουθα ερωτήματα για να δοθούν κατευθύνσεις στη συζήτηση:

- Πώς μπορεί η ΕΕ να χρησιμοποιήσει τα εργαλεία της ώστε να διασφαλίσει ότι οι ευρωπαϊκές εταιρείες ενέργειας θα βοηθήσουν να αποδεσμευτεί το δυναμικό των ενεργειακών αγορών της Αφρικής, ιδίως για τις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας και το φυσικό αέριο;
- Πώς μπορούν η ΕΕ και τα κράτη μέλη της να επικεντρωθούν κατά τον καλύτερο τρόπο στη διασφάλιση της συμπληρωματικότητας μεταξύ του Συμβουλίου Ενέργειας ΕΕ-ΗΠΑ και νέων μορφών δέσμευσης, όπως η πρωτοβουλία «Τρεις Θάλασσες» (3SI) και η εταιρική σχέση για τη διατλαντική ενεργειακή συνεργασία (P-TEC), καθώς και άλλες αναδυόμενες πρωτοβουλίες από τις ΗΠΑ και τα κράτη μέλη της ΕΕ;
- Ποιος θα ήταν ο καλύτερος τρόπος συνεργασίας της ΕΕ με την Κίνα σχετικά με την συνδεσιμότητα στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας της Κίνας «Μία ζώνη, μία οδός» και της στρατηγικής της ΕΕ για την ευρωασιατική συνδεσιμότητα;
- Για την Ανατολική Μεσόγειο (EastMed), πώς μπορούν η ΕΕ και τα κράτη μέλη της να χρησιμοποιήσουν τους υφιστάμενους ενεργειακούς διαλόγους, διαύλους συνεργασίας και μέσα όπως η ενεργειακή διπλωματία για να προωθήσουν ένα περιβάλλον στην περιοχή που θα οδηγούσε σε εξελίξεις μείωσης του ρίσκου;

Γενικές πληροφορίες

Αφρική

Η ανακοίνωση για την συμμαχία Αφρικής-Ευρώπης για βιώσιμες επενδύσεις και θέσεις εργασίας, που δημοσιεύτηκε τον Σεπτέμβριο του 2018, προτείνει την εμβάθυνση της σχέσης ΕΕ-Αφρικής στην οικονομία και το εμπόριο μέσω της ώθησης των επενδύσεων και της ενίσχυσης του ρόλου του ιδιωτικού τομέα. Η ενέργεια είναι τομέας προτεραιότητας. Η ΕΕ στηρίζει, μέσω της αναπτυξιακής βοήθειας, τον εξηλεκτρισμό της ηπείρου μέσω υποδομών και κανονιστικών μεταρρυθμίσεων. Μέσω του εξωτερικού επενδυτικού σχεδίου στηρίζει επίσης τις επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα και την ανάπτυξη του κατάλληλου επιχειρηματικού πλαισίου. Στο πλαίσιο της νέας συμμαχίας Αφρικής-Ευρώπης, η Επιτροπή εγκαινίασε την πλατφόρμα υψηλού επιπέδου για τις επενδύσεις στη βιώσιμη ενέργεια τον Νοέμβριο του 2018. Η πλατφόρμα φέρνει σε επαφή ενδιαφερόμενους παράγοντες από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, τους διεθνείς χρηματοδοτικούς οργανισμούς καθώς και από την ακαδημαϊκή κοινότητα και εργαστήρια ιδεών και από τις δύο ηπείρους, και προβλέπεται ως το τέλος του 2019 να διατυπώσει συστάσεις για τη μόχλευση επενδύσεων στη βιώσιμη ενέργεια στην Αφρική.

ΗΠΑ

Οι Ηνωμένες Πολιτείες παραμένουν βασικός σύμμαχος και η ενεργειακή συνεργασία, ιδίως στο πλαίσιο του Συμβουλίου Ενέργειας ΕΕ-ΗΠΑ, είναι ένας από τους πιο παραγωγικούς τομείς συνεργασίας στις διατλαντικές σχέσεις. Η ενεργειακή ασφάλεια, οι ενεργειακές τεχνολογίες, η ψηφιοποίηση και η κυβερνοασφάλεια είναι τομείς όπου υπάρχει έντονο αμοιβαίο ενδιαφέρον. Η επέκταση του διατλαντικού εμπορίου ΥΦΑ δίνει στην ΕΕ περαιτέρω δυνατότητες να ενισχύσει την ενεργειακή της ασφάλεια μέσω της διαφοροποίησης των πηγών της. Στις 2 Μαΐου, η Επιτροπή, μαζί με τα υπουργεία Εμπορίου και Ενέργειας των ΗΠΑ φιλοξένησε μια πολύ επιτυχημένη, κοινή εκδήλωση υψηλού επιπέδου ΕΕ-ΗΠΑ, μεταξύ επιχειρήσεων, με θέμα το ΥΦΑ στις Βρυξέλλες, στην οποία συμμετείχαν πάνω από 200 αντιπρόσωποι κυβερνήσεων και από τις δύο πλευρές του Ατλαντικού και 250 αντιπρόσωποι επιχειρήσεων από τον κλάδο του διατλαντικού εμπορίου ΥΦΑ. Η ΕΕ και οι ΗΠΑ συνεργάζονται επίσης στενά σε θέματα ενεργειακής ασφάλειας, ιδίως ως προς την ολοκλήρωση του Νότιου Διαδρόμου Φυσικού Αερίου που θα φέρνει φυσικό αέριο από το Αζερμπαϊτζάν στην Ιταλία, και για την ενεργειακή ασφάλεια στην Ουκρανία. Πέραν του Συμβουλίου Ενέργειας ΕΕ-ΗΠΑ, οι ΗΠΑ συνεργάζονται με διάφορα κράτη μέλη της ΕΕ σε πρωτοβουλίες όπως η 3SI και η P-TEC (που ανακοινώθηκε από τον Υπουργό Ενέργειας των ΗΠΑ με την ευκαιρία της συνόδου 3SI στο Βουκουρέστι, τον Σεπτέμβριο του 2018). Τα έργα που θα γίνουν στο πλαίσιο της 3SI, συμπεριλαμβανομένων αυτών της P-TEC, έχουν τη δυνατότητα να ενισχύσουν ουσιαστικά την ευρωπαϊκή ενεργειακή ασφάλεια μέσω αυξημένης περιφερειακής συνδεσιμότητας και διαφοροποίησης των πηγών. Είναι επίσης σημαντικό η ΕΕ και οι ΗΠΑ να διατηρήσουν την διατλαντική ενότητα στο θέμα των κυρώσεων. Η Επιτροπή εργάζεται επίσης για την ανάπτυξη της τριμερούς συνεργασίας με τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία, ως ομονοούντα εταίρο, ειδικά για το ΥΦΑ και το υδρογόνο.

Κίνα

Η Κίνα είναι στρατηγικός εταίρος της ΕΕ στη μετάβαση προς καθαρές μορφές ενέργειας. Ο ετήσιος ενεργειακός διάλογος ΕΕ-Κίνας κατευθύνει την ενεργειακή συνεργασία και η πρόσφατα εγκαινιασθείσα πλατφόρμα για την ενεργειακή συνεργασία ΕΕ-Κίνας διασφαλίζει την πλήρη εφαρμογή των αποτελεσμάτων του διαλόγου. Η Κίνα είναι η χώρα με τις μεγαλύτερες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και ταυτόχρονα ο μεγαλύτερος επενδυτής και ο μεγαλύτερος παραγωγός ανανεώσιμης ενέργειας. Η ΕΕ εκφράζει ικανοποίηση για το ρόλο της Κίνας ως ενός εκ των κύριων συντελεστών για τη συμφωνία των Παρισίων, ωστόσο η Κίνα χρηματοδοτεί και κατασκευάζει μονάδες παραγωγής ενέργειας με καύση άνθρακα σε πολλές χώρες (ειδικά μέσω της πρωτοβουλίας της «Μία ζώνη, μία οδός»), μεταξύ άλλων στη γειτονιά της ΕΕ (Δυτικά Βαλκάνια, Αφρική), χωρίς να λαμβάνει υπόψη τη βιωσιμότητα των επενδύσεών της. Η πολιτική της ΕΕ που περιγράφεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής της 12ης Μαρτίου 2019, με τίτλο «ΕΕ-Κίνα – Στρατηγική προοπτική» και εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, υιοθετεί μια πιο ρεαλιστική, αποφασιστική και πολυεπίπεδη προσέγγιση. Μολονότι η Κίνα παραμένει «εταίρος συνεργασίας» για τη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας, είναι επίσης «διαπραγματευτικός εταίρος», με τον οποίο η ΕΕ χρειάζεται να βρει μια ισορροπία συμφερόντων, «οικονομικός ανταγωνιστής» κατά την επιδίωξη τεχνολογικής πρωτοκαθεδρίας, και «συστημικός αντίπαλος» που προωθεί εναλλακτικά μοντέλα διακυβέρνησης. Σε συνέχεια των θετικών συζητήσεων κατά τον 8ο ετήσιο ενεργειακό διάλογο ΕΕ-Κίνας, στις Βρυξέλλες φέτος τον Απρίλιο, και τη εκκίνηση της πλατφόρμας ενεργειακής συνεργασίας ΕΕ-Κίνας (μέσα Μαΐου), η οποία θα έχει διάρκεια τριών χρόνων, η ΕΕ θα πρέπει να συνεχίσει να συνεργάζεται με την Κίνα στα ζητήματα ενέργειας, με ιδιαίτερη έμφαση στην αμοιβαιότητα της πρόσβασης στην αγορά και να χρησιμοποιήσει την πλατφόρμα για να παράσχει δυνατότητες αμοιβαία επωφελούς συνεργασίας.

Φυσικό Αέριο Ανατολικής Μεσογείου

Η ανάπτυξη κόμβων φυσικού αερίου στη Μεσόγειο αποτελεί κύριο άξονα την πολιτικής διαφοροποίησης της Ενεργειακής Ένωσης. Με πρόσφατες και μελλοντικές σημαντικές ανακαλύψεις κοιτασμάτων φυσικού αερίου (Αίγυπτος, Ισραήλ, Κύπρος και πιθανώς Λίβανος), και δεδομένου ότι ένα σημαντικό ποσοστό αυτών των αποθεμάτων αερίου θα εξάγονται, η Ανατολική Μεσόγειος έχει καταστεί μια σημαντική, ασφαλής και αξιόπιστη πηγή προσφοράς για το εγγύς μέλλον. Η ΕΕ υποστηρίζει ένθερμα την ανάπτυξη της περιοχής ως κόμβου φυσικού αερίου. Η Επιτροπή είναι δεσμευμένη να έχει διευκολυντικό ρόλο στην ανάπτυξη του φυσικού αερίου στην Ανατολική Μεσόγειο υπό όρους πολιτικής υποστήριξης, διπλωματίας, χρηματοδότησης μελετών, π.χ. για τον αγωγό φυσικού αερίου EastMed, χρηματοδότησης μέσω των διεθνών χρηματοδοτικών οργανισμών εν ευθέτω χρόνω, και βοηθώντας στη δημιουργία ευνοϊκού επενδυτικού περιβάλλοντος για την προσέλκυση επενδυτών με στόχο την ανάπτυξη της περιοχής. Η Επιτροπή έχει επίσης παίξει καθοριστικό ρόλο στηρίζοντας τις χώρες στη διαδικασία κατάρτισης της διακυβερνητικής συμφωνίας (IGA) μεταξύ Κύπρου-Αιγύπτου για σύνδεση αγωγών μεταξύ των δύο κρατών και της IGA για τον αγωγό φυσικού αερίου EastMed.